

Asia: VN/5137/2022-OM-229

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi; työryhmän mietintö

1 luku. Yleiset säännökset

1 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

2 luku. Varautumisvelvollisuus

Yleisen varautumisvelvollisuuden organisatorista soveltamisalaa (6 §:n 1 mom.) koskevat huomiot:

-

Yleisen varautumisvelvollisuuden aineellista sisältöä (6-8 §) koskevat huomiot:

-

Muut 2 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

3. luku Poikkeusoloista ja lisätoimivaltuuksien käyttöönotosta päättäminen

Poikkeusolojen edellytyksiä (11 §, vrt. nyk. poikkeusolojen määritelmä) koskevat huomiot:

-

Poikkeusolojen alkamista ja päättymistä koskevaa päätöksentekoa (12 ja 21 §) koskevat huomiot:

-

Lisätoimivaltuuksien käyttöönottonenettelyä (13-20 §) koskevat huomiot:

-

Valtioneuvoston erityisiä seurantavelvollisuuksia (22 ja 23 §) koskevat huomiot:

-

4 luku. Poikkeusolojen hallinnan ohjaus ja hallinnon erityisjärjestelyt

4 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

5 luku. Lisätoimivaltuuksien käyttöperiaatteet ja soveltamista koskevat yleiset säännökset

5 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

6 luku. Hallinnon järjestäminen ja valtion taloudenhoito

6 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

36 §:n ulottaminen koskemaan myös kuntayhtymää on perusteltu täydennys.

HSY pitää 38 §:ssä säädettyä mahdollisuutta soveltaa lisätalousarviota ennakkoon erittäin tärkeänä palveluiden jatkuvuuden näkökulmasta. Poikkeusoloissa taloudellisen toimintakyvyn turvaaminen on välttämätöntä, jotta yhteiskunnan kannalta kriittiset vesihuolto- ja jätehuoltopalvelut voidaan varmistaa kaikissa tilanteissa.

Organisaation toimintaan voi kohdistua poikkeusoloissa samanaikaisesti useita taloudellisia paineita, kuten asiakkaiden maksukyvyn heikkeneminen, asiakkaiden poistuminen palveluiden piiristä sekä kustannustason nousu tai toimintaa turvaavien kriittisten hankintojen lisääntyminen. Näissä olosuhteissa riittävän maksuvalmiuden varmistaminen ja rahoituspohjan vakaus muodostavat keskeisen edellytyksen sille, että toiminta voidaan järjestää keskeytyksettä ja turvallisesti.

7 luku. Työvoiman saatavuuden turvaaminen

7 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

8 luku. Työvelvollisuus

8 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

9 luku. Sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaaminen

9 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

10 luku. Liikkumisen ja oleskelun rajoittaminen sekä väestön siirtäminen

10 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

11 luku. Otto-oikeudet ja palvelujen suorittamisvelvollisuus

11 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

12 luku. Väestön välttämättömän toimeentulon turvaaminen ja sosiaaliturvan muutokset

12 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

13 luku. Välttämättömien hyödykkeiden ja palvelujen saatavuuden turvaaminen

13 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

88 §:n 1 momenttia esitetään täydennettäväksi kirjausta yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän toiminnan tai sotilaallisen puolustusvalmiuden turvaamiseksi siten, että siinä erikseen mainitaan myös väestön elinolojen turvaaminen. Nimenomainen maininta selkeyttää säännöksen soveltamisalaa ja varmistaa, että ostolupamenettelyä voidaan käyttää myös tilanteissa, joissa välttämättömien hyödykkeiden kohdentaminen on tarpeen väestön terveyden, hyvinvoinnin ja peruspalvelujen turvaamiseksi.

89 §:ään tulisi lisätä uusi kohta 9) vesihuollon välttämättömiä hyödykkeitä. Vaikka vesihuollon katsotaan kuuluvan yhteiskunnan välttämättömiin toimintoihin, täsmällinen maininta vesihuollon välttämättömistä hyödykkeistä selkeyttää sääntelyn soveltamisalaa, vähentää tulkintaepävarmuutta ja varmistaa, että materiaalien käyttörajoituksia kohdennetaan niin, ettei vesihuollon toimintakyky vaarannu. Vesihuollon tuotanto on riippuvainen erityisistä kemikaaleista, teknisistä komponenteista, varavoiman polttoaineista sekä muista kriittisistä hyödykkeistä, joiden saatavuus voi poikkeusoloissa heikentyä.

14 luku. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä koulutuksen turvaaminen

14 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

15 luku. Asumisen järjestäminen

15 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

16 luku. Rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusmarkkinoiden turvaaminen

16 luvun (pl. 110 §) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 1 kohtaa (vientikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 2 kohtaa (tuontikielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 3 kohtaa (tiettyjen taloudellisten toimien kielto) koskevat huomiot:

-

110 §:n 1 momentin 4 kohtaa (kotiuttamisvelvollisuus) koskevat huomiot:

-

110 §:n 2-5 momenttia koskevat huomiot:

-

17 luku. Energia-, vesi- ja jätehuollon turvaaminen

17 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

123 §:n soveltamisalaa tulisi tarkentaa. Yksityiskohtaisten perusteluiden perusteella on tulkittavissa, että säädös koskisi kaupallisia toimijoita ja että sääntelyä ei olisi tarkoitettu sovellettaviin markkinoilla oleviin tuotantokapasiteetteihin, kuten kotitalouksien pientuotantoon. Selvyyden vuoksi perusteluihin tulisi täydentää, ettei toimivaltuutta sovellettaisi yhteiskunnan toimivuuden kannalta välttämättömän toimijan omassa toiminnassaan tarvitsemaan tuotantoon käytettäviin voima- tai kaasuntuotantolaitoksiin.

Vesihuollon turvaamista koskevan 131 §:n perusteluja tulisi tarkentaa siten, että valtuutus tarkoittaa veden toimittamista tai luovuttamista vesijohtoverkostoyhteyden kautta tai siten, että vettä luovutetaan kuljetettavaksi toiselle laitokselle.

Pykälässä tulisi huomioida myös jätevedenpuhdistus siten, että toisen vesihuoltolaitoksen asiakkaiden jätevesiä kuljetettaisiin siihen soveltuvalla kalustolla vastaanottavalle jätevedenpuhdistamolalle tai soveltuvaan viemäriverkoston kohtaan.

Pykälän tulisi kattaa vesikäymälän huuhtelun lisäksi peseytymiseen soveltuva vesi, joka ei kuitenkaan täytä talousveden laatuvaatimuksia ja ole soveliaista juomavedeksi ja ruoanvalmistukseen. Valtuutta pitäisi myös täsmentää koskemaan veden toimitusta vesijohtoverkostossa. Veden toimitus vesijohtoverkostossa voi olla tärkeää myös sammutusvedeksi, mikä olisi hyvä mainita perusteena toimittaa talousvettä heikkolaatuisempaa vettä.

Lisäksi pykälässä tulisi mainita jäteveden ohella erikseen myös liete, koska tietyissä tilanteissa lietteen siirtämisellä ja käsittelyllä voi olla olennainen merkitys laitoksen toimintakyvyn turvaamisessa.

HSY pitää perusteltuna ja tärkeänä, että jätehuollon turvaamista koskeva toimivaltuus (132 §) on kirjattu lakiehdotukseen.

18 luku. Välttämättömien viestintä- ja postipalveluiden turvaaminen

18 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

19 luku. Ruoantuotannon turvaaminen

19 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

20 luku. Välttämättömän rakentamisen turvaaminen

20 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

141 §:ää tulisi täydentää siten, että vesi- ja jätehuollon vaatimat rakennus- ja korjaustyöt lisätään 141 §: 3 momentissa olevaan luetteloon välttämättömästä rakentamisesta. Lisäksi 141 §:n 4 momenttiin tulisi pykälässä mainituksi rakentamiseksi täydentää vesi- ja jätehuollon kiireelliset rakennus- ja korjaustyöt.

Pykälän 142 osalta kiireelliset vesi- ja jätehuollon rakennus- ja korjaustyöt tulee vapauttaa 142 §:n 2 momentin mukaisesta ostolupamenettelystä.

III osaa koskevat yleiset kysymykset

Toimivaltuusosan rakennetta ja toimivaltuuksien sääntelytapaa koskevat yleiset huomiot:

-

Mahdolliset muut koko toimivaltuusosaa koskevat huomiot:

-

21 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat yleiset säännökset

21 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

22 luku. Lisätoimivaltuuksien täytäntöönpanoa koskevat erityiset säännökset

22 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

23 luku. Korvaukset

23 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

24 luku ja rikoslain muuttamista koskeva lakiehdotus. Rangaistussäännökset

Valmiuslain 24 luvun ja rikoslain muuttamista koskevan lakiehdotuksen (2. lakiehdotus) säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

25 luku. Muutoksenhaku

25 luvun säännöksiä ja säännöskohtaisia perusteluja koskevat huomiot:

-

HE-luonnoksen yleisperustelut

Vaikutusten arviointia koskevat huomiot:

-

Säätämisyjärjestysperusteluja koskevat huomiot:

-

Muut HE-luonnoksen perusteluja koskevat huomiot:

-

Työryhmän mietintö

Uudistuksen tarpeellisuutta ja sen keskeisiä ratkaisuja koskevat yleiset kannanotot:

-

Muut työryhmän mietintöä koskevat yleiset huomiot:

-

Koskinen Matti
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY